

11-1981 [D-1526] Mephisto - **Mephisto II**

Deze exclusieve schaakcomputer is het resultaat van intensief test en ontwikkelingswerk van hooggekwalificeerde ingenieurs en programmeurs. We mogen wel stellen dat de Mephisto II een absoluut topproduct is, dat zich kan meten met de beste Amerikaanse en Zuid-oost Aziatische schaakcomputers.

Het Mephisto II programma is een verbeterde versie van de Mephisto X. Het Mephisto X programma is nog in geen enkel officieel toernooi verslagen. De Mephisto X won onder andere het micro toernooi in Stockholm 1980 en het wereldkampioenschap in Parijs 1981. De vroeger onvoorstelbare verkleining van de electronica maakte het mogelijk dit brein in zakformaat te construeren. De afmetingen van de Mephisto (10,5 x 4 x 17 cm) maken hem tot een ideale vakantie- en vrijetijdscomputer. De computer kan vanzelfsprekend met wit of zwart spelen. Ook kan hij advieszetten geven wanneer u dat vraagt. Tevens kan de computer tegen zichzelf spelen. De Mephisto beheerst alle schaakregels perfect. De computer doet uitsluitend reglementaire zetten, laat alleen reglementaire zetten toe en herkent pat, mat en remise situaties. Vele bekende boekopeningen kent hij uit zijn uitgebreide "openingsbibliotheek". Behalve voorgeprogrammeerde openingen kunt u ook openingsvarianten naar eigen keuze spelen.

Een uitschakelbare toevalsgenerator (ook wel Random Play genoemd) zorgt voor wisselende spelbeelden die zich bijna nooit herhalen.

Heeft u een verkeerde toets ingedrukt of een niet gewenste zet per ongeluk ingetoetst dan kunt u uw zet terugnemen, ook wanneer Mephisto reeds geantwoord heeft. De computer slaat de hele partij in het geheugen op zodat u die kunt herspelen om te zien waar u mogelijkerewijs een vergissing hebt gemaakt.

Uw electronische schaakpartner laat, op uw verzoek, de zet zien die hij in overweging heeft. U kunt de computer ook altijd tot een onmiddellijk antwoord dwingen.

De Mephisto heeft een ingebouwde schaakklok. Deze klok laat zien hoeveel tijd u, of de computer, voor een zet gebruikt heeft. Tevens kan de klok de door u, of door de computer, totaal gebruikte tijd laten zien.

De Mephisto II is voorzien van een moduul waarin het spelprogramma is opgeslagen. Nieuwe programma's kunnen door verwisseling van het moduul in gebruik genomen worden. Denk erom dat u bij het verwisselen van het moduul de contactpennen niet aanraakt (i.v.m. statische elektriciteit) en niet verbuigt. Het moduul niet vaker dan nodig verwisselen.

Reeds na de eerste partij zult u merken wat voor een tegenstander, partner, ja zelfs leraar u in Mephisto II hebt gevonden. Niet alleen de beginners doch ook de ervaren clubspelers vinden met behulp van Mephisto's bekwaamheden snel toegang tot een nieuwe dimensie van dit vorstelijke spel.

Mephisto II heeft o.a. de volgende kenmerken

- Speelt naar keuze via het lichtnet of op batterijen
- Via de transformator worden de eventueel te gebruiken oplaadbare batterijen opgeladen
- Verwisselbare programmamodule waardoor de computer up-to-date blijft
- Denkt in de tijd van zijn tegenstander
- Rekendiepte tot 16 halve zetten (ply's)
- Kan 128 zetten terugnemen
- Stand-by schakelaar voor spelonderbreking waarbij alle gegevens in het geheugen opgeslagen blijven met een minimaal stroomverbruik
- Keuze uit willekeurig en niet-willekeurig spel
- Uitgebreide openingsbibliotheek met ca. 300 hoofd- en nevenvarianten
- Selectiemogelijkheid voor boekopeningen
- Geeft remise aan bij de 3 en 50 zettenregel en tevens bij herhaling van stelling
- Geeft zowel pat als schaakmat aan
- Heeft zeven speelsterktniveaus en één niveau met een naar wens in te stellen antwoordtijd
- Ingebouwde schaakklok voor de zetten en totaal tijd van de speler en computer
- Lost matproblemen op tot een mat in zes zetten. De computer kan problemen tot en met mat in acht zetten oplossen. Bij problemen vanaf mat in zes kan het voorkomen dat de computer geen oplossing vindt wegens een tekort aan (Ram) geheugenruimte!
- Mogelijkheid tot het analyseren van stellingen en partijen waarbij zowel vooruit als terug gespeeld kan worden, tevens kan de hele partij herspeeld worden
- Zettenteller
- Uitschakelbare signaaltoon
- Geeft puntenwaardering aan voor de stelling en advieszetten
- Geeft tijdens het denkproces naar keuze aan: de denktijd, diepte van de analyse of de zet die in overweging wordt genomen
- Bij probleemstellingen is er een keuze mogelijk tussen wel of niet rocheren waarbij de computer controleert of de stelling reglementair is (!)
- Programma: een combinatie van de Shannon A en B strategie
- Display: vier posities LCD
- Formaat: 17 x 4 x 10,5 cm
- Gewicht: incl. batterijen 500 gr. (niet standaard meegeleverd)
- Voeding: lichtnet via bijgeleverde transformator of door vier alkaline batterijen of vier nikkel cadmium oplaadbare batterijen
- Garantie: zes maanden schriftelijke garantie (Wegam Trading bv)

Een leuke anekdote - Het rochaderecht na stellingsveranderingen

Daar bij het opzetten van een stelling ook het recht om te rocheren van belang kan zijn, biedt de Mephisto II u een unieke mogelijkheid zelf te bepalen wie nog een korte, lange of beide rochades mag doen. Wanneer u stukken van het bord heeft verwijderd, verplaatst of toegevoegd, blijft het recht om te rocheren onaangetaast (behalve natuurlijk als de koning of de betreffende toren al verplaatst is geweest).

Wanneer u echter een stelling opzet, op een leeg bord, kunt u zelf bepalen of, en hoe, er nog gerocheerd mag worden. U bepaalt dit met de volgorde waarin u de stukken invoert. Wanneer u eerst de koning en daarna één of beide torens invoert mag er nog gerocheerd worden.

Wanneer u eerst een toren invoert en daarna de koning dan mag er met die toren niet meer gerocheerd worden!

Welke oude schaakcomputer had destijds ook deze ingenieuze mogelijkheid?

Das Wichtigste in Kürze

- Spitzname: „Das Brikett“
- Spitzen-Service und Markenqualität „Made in Germany“
- Störunanfällige, langlebige CMOS-Technologie
- Wahlweise Netz-, Akku- oder Batteriebetrieb (bis zu 100 Std.)
- Stromversorgung: Batterie = 4x AA und Netzbetrieb = HG 4200 oder HGN 5002
- Ausbaufähig durch Modul-Technik (Zukunftssicheres Modulsystem)
- Spielt selbstverständlich nach den internationalen Schachregeln des Weltschachbunds (FIDE)
- Nutzt die Bedenkzeit des Gegners
- Löst Mattprobleme bis max. 8 Züge
- Rechentiefe bis zu 16 Halbzüge
- Speicherung der gesamten Partie mit Nachspielmöglichkeit rückwärts oder vorwärts
- Beliebig viele Züge zurücknehmbar
- Zügezähler
- Stand By-Schaltung für Spielunterbrechungen
- Abschaltbarer Signalton
- Abschaltbarer Zufallsgenerator
- Führt gewünschte Eröffnungsvarianten vor
- Riesige Eröffnungsbibliothek mit ca. 300 Haupt- und Nebenvarianten (ca. 4000 Halbz.)
- Gibt auf Wunsch seine Stellungsbewertung und auch Zugvorschläge bekannt
- Möglichkeit zur Eingabe oder Vorwahl von beliebigen Eröffnungsvarianten
- Kündigt Schachmatt an
- Selbständige Remisreklamation bei Patt oder Stellungswiederholung
- Gibt in aussichtsloser Stellung auf
- Zeigt wahlweise Bedenkzeit, Analysentiefe oder laufenden Denkprozeß an
- Legalitätskontrolle bei der Stellungseingabe und wahlweise Zulassung der Rochade
- 7 Standard-Spielstufen und zusätzlich unendlich viele Stufen mit fester Zeiteinstellung
- Integrierte Schachuhr für Einzel- und Gesamtzeiten beider Spieler
- Verwandt: Mephisto Mirage und Mephisto Junior (Tasten)

Spielstufen

A1 = ca. 1-3 Sekunden Anfänger-Stufe (Mephisto läßt sich einfach überlisten)

A2 = ca. 7 Sekunden (Wenig Geübter / Blitzschach)

A3 = ca. 20 Sekunden (Grundeinstellung / Blitzschach)

A4 = ca. 45 Sekunden (Schnellschach)

A5 = ca. 90 Sekunden (Schnellpartie: 40 Züge in 1 Stunde)

A6 = ca. 3 Minuten (Turnierversion: 40 Züge in 2 Stunden)

A7 = ca. 10 Minuten (Langversion für starke Schachspieler)

A8 = Analyse (Feste Zeiteinstellung nach Wahl mit eine Timer)

Eine Spielstufen-Bezeichnung besteht aus einem Buchstaben und einer Zahl. Der Buchstabe dient dazu, den Signalton und den Zufallsgenerator zu schalten, während die Zahl die Spielstärke bestimmt. Diese hängt hauptsächlich mit der Bedenkzeit zusammen.

Optimale Spielstärke erreicht Mephisto II (B) nur bei Netzbetrieb (Schalterstellung aus).

Buchstabe A = Zufallsgenerator ein - Signalton ein

Buchstabe B = Zufallsgenerator ein - Signalton aus

Buchstabe C = Zufallsgenerator aus - Signalton ein

Buchstabe D = Zufallsgenerator aus - Signalton aus

Buchstabe E = Die Stufe E (ebenso für Stufen F, G und H) ist für Schachprobleme ausgelegt

Rochaderecht

Die Rochade wird als Doppelzug des Königs eingegeben, und zwar die kleine Rochade mit E1-G1 (bzw. E8-G8, die große mit E1-C1 (bzw. E8-C8).

Da beim Aufsetzen einer Stellung das Rochaderecht betroffen sein kann, gibt Ihnen das Mephisto II-Programm die Möglichkeit, die Rochade wahlweise zuzulassen oder auszuschließen.

Entfernt man aus der Grundstellung Figuren, bleibt das Rochaderecht unberührt, außer man entfernt einen zur Rochade benötigten Turm. Falls man aber Stellungen neu eingibt, so kann man die kleine, die große oder aber beide Rochaden ausschließen, indem man den jeweiligen Turm vor dem zugehörigen König eingibt. Gibt man aber umgekehrt den König vor den Türmen ein, so sind beide Rochaden zulässig. Diese neuartige Möglichkeit kann Bedeutung haben bei der Analyse von Fernpartien oder Hängepartien, wo vielleicht im vorangegangenen Spielverlauf schon ein König oder Turm gezogen hat!

Anschlußmöglichkeiten Mephisto II-Brikett (A/B)

- Sensorbrett ESB 6000 (A) (Einführung November 1981): nicht möglich
- Sensorbrett ESB 6000 (B) (Einführung September 1982): nicht möglich
- Sensorbrett ESB 6000-S (68000/12 MHz - Einführung Dezember 1984): nicht möglich
- Sensorbrett ESB 3000 (Einführung September 1983): nicht möglich
- Zusatz zum Überspielen auf Fernsehen: nicht möglich (war in Vorbereitung)
- Drucker: nicht möglich (war in Vorbereitung)

Modul-Kompatibilitäten der Programm-Kassette Modul II

- Grundgerät I = CDP-1802 3,5 MHz: möglich
- Grundgerät II = CDP-1802 6,1 MHz: möglich
- Grundgerät III = CDP-1802 12 MHz (noch schnellerer getunten Ausführung): möglich
- Grundgerät IV = 68000 (16 Bit) 12 MHz (Einführung Dezember 1984): *)

*) HV: Grundgerät IV was origineel het zwarte kastje (briket) van de ESB 6000-S (Special). De ESB 6000-S werd voor de eerste keer geleverd met het Glasgow WK-programma van 1984. Zoals HCC (Hobby Computer Centrale) destijds in een advertentie aangaf, was het technisch mogelijk om een ESB II of ESB III om te bouwen tot een Glasgow versie. Of het ESB II- en III-moduul na het ombouwen ook nog compatible waren is voor mij onbekend. Het enige wat men kan doen is concluderen dat het in principe mogelijk was om elk moduul technisch aan te passen aan een Grundgerät IV. Dus ook Modul II. Afgezien van deze vrij kostbare investering, kan men zich afvragen wat voor zin dit zou hebben. Je gaat ook geen BMW motor inbouwen in een Trabant! Mijn eindconclusie is derhalve als volgt: Er is geen Mephisto II die compatible is met een Grundgerät IV. Grundgerät III was eigenlijk al een unikum. Wie nu een dergelijke zeldzame briket-uitvoering in zijn bezit heeft mag zich zeer gelukkig prijzen!

Nach- und Umrüstung

Der Mephisto II (Original mit Grundgerät I, CDP-1802 3,5 MHz) wurde im September 1982 durch höherwertige Bauteile aufgerüstet (Grundgerät II, CDP-1802 6,1 MHz), ohne daß sich die Modellbezeichnung geändert hatte. Die Erhöhung der Taktfrequenz um einen Faktor von 1,7 macht sich durch eine schnellere Rechengeschwindigkeit und einen höheren Piepston bemerkbar.

Haben Sie Grundgerät I (3,5 MHz) oder Grundgerät II (6,1 MHz)?

Es gibt aber eine relativ verlässliche Methode, die allerersten Mephisto II mit 3,5 MHz von den schnelleren Mephisto II mit 6,1 MHz zu unterscheiden: die Seriennummer auf der Rückseite des Gerätes. Ist diese < 20.000 sollte es sich um ein altes Gerät mit 3,5 MHz handeln. Personen mit gutem Gehör können die Mephisto II-Modelle auch leicht an der Höhe des Pieptons auseinander halten.

Teststellung (Matt in Drei Zügen)

Es gibt eine bekannte Teststellung anhand derer man schnell feststellen kann, ob man eine neue oder alte Mephisto II-Version besitzt.

Weiß: König e5 und Turm a1

Schwarz: König h8

Lösung: 1. Kf6!

Der neuere Mephisto II mit 6,1 MHz löst dieses Problem auf Level C6 in ca. 11 Sekunden, der alte mit 3,5 MHz benötigt ca. 19 Sekunden für die Lösung: 1. Kf6!

Das Verhältnis der beiden Zeiten beträgt 1,7 und entspricht erwartungsgemäß genau dem umgekehrten Verhältnis der Taktfrequenzen.

Wenn Ihr Gerät ein gegebenes Mattproblem bei Netzbetrieb fast doppelt so schnell wie bei Batteriebetrieb löst, so besitzen Sie die neuere Version (Grundgerät II 6,1 MHz).

Also: Grundgerät II (6,1 MHz) läuft mit Batteriebetrieb nur mit die alte 3,5 MHz!

Bernd Schneider, Hegne:

... Ich bin seit einigem Zeit im Besitz eines reizvollen Gerätes, das auch sehr selten sein dürfte: Mephisto II mit 12 MHz. Die Verdoppelung der Taktfrequenz bedeutet tatsächlich einen deutlichen Gewinn an Spielstärke. Das galt schon von 3,5 auf 6,1 MHz; es gilt durchaus auch bei der weiteren Steigerung. Mein Mephisto II mit 6,1 MHz hatte z.B. gegen Constellation nicht so sehr viel zu melden; gerade in den Schnellpartien auf level 3 und 4 nicht.

Mit 12 MHz veränderte sich das drastisch, Mephisto II gewinnt nun mehr als die Hälfte aller Partien, wobei ich allerdings lieber nicht von "besser" spreche, da ich nicht genügend Spiele auf jeweils denselben Stufen gespielt habe. Mephisto III kann man im übrigen gegenüber dem 12-MHz vergessen, der Exclusive hat kaum Aussicht, gegen den „Schnellen“ zu gewinnen.

[HV: Exclusive MM I (= Mephisto III) mit 1806 CPU auf 8 MHz.]

Erwerbsquelle: Zeitschrift Schachcomputer (Herausgeber: Florian Piel), Edition 12, S. 5 (Juni 1984), Rubrik: Leser Testen.

Programmierer / Programmer

- Thomas Nitsche & Elmar Henne

Baujahr / Release

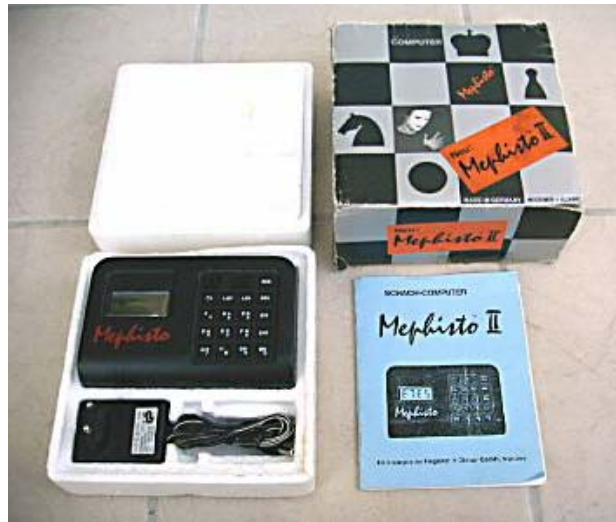
- Erste Einführung, Mephisto II (A) (Grundgerät I - CDP-1802 3,5 MHz): November 1981
- Erste Einführung, Mephisto II (B) (Grundgerät II - CDP-1802 6,1 MHz): September 1982

Technische Daten / Technical specifications

- Mikroprozessor: CDP-1802
- Taktfrequenz:
  - 3,5 MHz (Grundgerät I)
  - 6,1 MHz (Grundgerät II)
- Programmspeicher: 16 KB ROM (wovon nur 12 KB ROM gefüllt!)
- Arbeitsspeicher: 2 KB RAM

Spielstärke / Playing strength

- Spielstärke Mephisto II (A) (Grundgerät I – 3,5 MHz): ca. 1400
- Spielstärke Mephisto II (B) (Grundgerät II – 6,1 MHz): ca. 1440

Programmspeicher 16 KB ROM oder 12 KB ROM?

Vreemd dat men vaak kan lezen dat Mephisto II, een 16 KB ROM programma zou bezitten. Misschien is dat ook wel zo, maar daarvan is het goed mogelijk dat deze maar voor een gedeelte is gevuld! Latere veranderingen en uitbreidingen aan het programma waren dan makkelijk mogelijk. In één geval is dat ook zeker gebeurd (!) maar dat was niet met de Mephisto II, maar met zijn grote broer de Mephisto ESB II. De Mephisto ESB II kreeg in september 1982 een programma-upgrade. Over een 12 KB ROM versie voor de Mephisto II valt te lezen in de volgende literatuur (en brochure):

- 12-1981, Computerschaak (CSVN) nr. 5, p. 13-17, Jan Louwman: The big five.
- 04-1982, Rochade, Nr. 213, S.21, Arndt Rottenbacher:
Die besten Schachcomputer des Jahres 1981.
- ??-1982, Wegam brochure, Mephisto II.

Literaturhinweise / References / Literatuuroverzicht

- 04-1981, Rochade, Nr. 201, S.24,
Hans-Peter Ketterling: Computer auf dem Vormarsch – 6. Teil.
[HV: Erste Ankündigung von 15 März 1981!]
- 11-1981, DM Verbraucher-magazine, nr. 11/81, S.98-99,
I. Kühnmund: Champion matt gesetzt.
- 11-1981, Rochade, Nr. 208, I. Kühnmund: Noch einmal Travemünde und ...
Mephisto schlägt den Weltmeister.
[Partie: Mephisto ESB II (A) gegen SciSys MK V.]
- 12-1981, Computerschaak (CSVN) nr. 5, p. 13-17, Jan Louwman: The big five.
[Mephisto 2, Champion Challenger, MK V, GGM + Morphy/Grünfeld (Capablanca), Savant.]
- 12-1981, Schach Magazin 64, nr. 23/81, Ivan Kühnmund (München) und Helmut Schöler (Kempten): Zu Weihnachten ein Schachcomputer?
[SciSys MK V, Mephisto ESB, Mephisto II en Fidelity Elite.]
- 04-1982, Rochade, Nr. 213, S.21, Arndt Rottenbacher:
Die besten Schachcomputer des Jahres 1981.
- 11-1982, Zeitschrift Schachcomputer (Herausgeber Florian Piel), Edition 3, S.4,
Testpartie Fidelity Chess Challenger Sensory 9 gegen Mephisto II (1-0).
- 02-1983, Rochade, Nr. 223, S.17 ff, Hans-Peter Ketterling: Teil 1: Computer contra Computer. [Uitgebreide info en enige partijen tussen ACI Morphy en Mephisto II.]
- 03-1983, Rochade, Nr. 224, S.17-19, Hans-Peter Ketterling: Machinenschach.
[Zoals zo vaak van Hans-Peter Ketterling krijgen we zeer uitgebreide informatie.]
- 12-1983, Zeitschrift Schachcomputer (Herausgeber Florian Piel), Edition 9, S.9-11,
Gekauft wie Bestehen ?! [Mephisto II met verschillende versies.]
- 04-1984, Computerschaak (CSVN) nr. 2, p. 54, Jan Louwman: De nieuwe Mephisto Computers. [Ook Jan Louwman geeft vele nuttige details!]
- 06-1984, Zeitschrift Schachcomputer (Herausgeber Florian Piel), Edition 12, S.4-5,
Leser Testen.
- 04-1985, CSS 2/85, S.39-41, Hans-Peter Ketterling: CSS-Ratgeber.
- 12-1997, CSS 6/97 S.63-65, Karsten Bauermeister: 'Briketts für kleine Kohle',
[Met foto Mephisto prototype vs Novag / SciSys Chess Champion Super System III.]
- 12-1999, CSS 6/99, S.40-43, Günther Rehbürg: Sechzig Jahre und kein bißchen müde.
Ein Computerschach-Pionier feiert Geburtstag. [Manfred Hegener.]